

vervullen.²⁾ Kuyper vervalt, indien ik goed zie, in deze fout, dat hij de grenzen van de particuliere Genade en die van de Kerk geneigd is te laten samenvallen; dat hij de directe inwerking der particuliere Genade op krachten, die gemeene Gratie in stand houdt, voorbijziet. Want al is het, dat de eerste haar haard en middelpunt heeft in Kerk, haar arbeidsterrein is oneindig wijder. Wat God in den kerkdienst van ons als religieutoefening vraagt, is geen cultuur (zoo denken de Heidenen), maar wel eischt hij in het cultuurleven den inzet van gansch de religieuze persoonlijkheid in eerbiediging van Zijn ordenen.

Niemand heeft ons deze dingen beter geleerd dan Kuyper zelf. Met name in het tweede deel van De gemeene Gratie. Het 33ste hoofdstuk bespreekt de onderscheiding tusschen de Kerk als instituut en als organisme. In het voorafgaande was die invloed der particuliere Genade behandeld, welke, op den breeden kring van het volk uitgaande, wel tot verheffing, maar niet tot zaligheid leidt, bij dusgenaamd Christelijke natiën. Hier echter, waar van de Kerk als organisme sprake is, herinnert hij aan de organische banden die de leden van Christus' lichaam verbinden: „Uit welken het geheele lichaam, bekwaamelijk samen gevoegd en samen vastgemaakt zijnde“³⁾. Niet alleen aan de leden zelf van het mystieke lichaam, ook aan die samenvoegselen of organische verbanden moeten we onze aandacht schenken. Bij voorbeeld „de menselijke taal in zoover zij den doop van het Christendom ondergaan heeft“. Immers „al verstomden alle stemmen, nog zou de taal in het gedrukte schrift den vollen rijkdom van de Christelijke religie voor ons bewaren“. Behalve de taal zijn er nog andere verbanden „die door de Christelijke religie worden aangegrepen, om het ineengroeien van Lichaam en leden te bevorderen“, o.a. de levensuitingen in bedrijf, kunst en wetenschap“ (spaliëring van mij, D.). Deze gekerstende samenvoegselen mogen al zekeren dienst verrichten in de gemeene Gratie, in de propaganda der particuliere genade vinden ze „haar oorspronkelijk en eerst aangewezen doel“.

Of de bewuste Schriftuurplaats inderdaad zoo dient te worden geëxegeseerd, doet voor ons doel minder ter zake. Des te meer de juistere waardeering der particuliere Genade in haar beteekenis voor de kunst.

Of het goed gezien is kunsttalenten, welke een kind Gods zijn toebetrouwd om ze Hem te wijden, toe te schrijven aan gemeene Gratie, laat ik rusten. Doch zooveel is zeker: als dit kind van God zijn talenten op woeker zet, verlicht en gedreven door Woord en Geest, dan werkt in zijn spel-en-arbeid, welke kunstbeoefening heet, particuliere Genade en slicht het verwarring van haar te spreken als een zaak van gemeene Gratie.

Dit is geen quaestie van louter naamgeving. Veeleer wreekt het zich naar twee zijden: het vertroebelt den blik in de eerste plaats voor de roeping tot en de eischen van een specifiek-Christelijke kunst; in de tweede plaats voor de ook artistieke ontwijding der kunstgaven, welke den goddeloozen zijn toegevalen, om met Calvinijn te spreken.

Nu is er geen sprake meer van „het heilig gebied der Religie“ te bewaren voor de kunst door naast de heel het leven doordringende religie een kunst te stellen „die geen enkel terrein des levens versmaadt“ zonder nochtans „op den stam des geloofs“ te worden geënt.⁴⁾ Neen, de religie is albeheerschend en dan pas vindt de kunst haar bestemming en haar gezonde ontplooiing, als zij nederig dienen wil. Nu is het ook niet langer noodig de gedachte van een Calvinistischen kunststijl te bestrijden, met (onverklaarbare) uitzondering van de poëzie.⁵⁾ Alle kunsten zullen bij krachtige werking van het Calvinistisch zuurdeeg daarvan den specifieke invloed toonen. Met dien verstande, dat deze invloed zich versterkt of afneemt, naarmate de kunst het centrum des levens nadert of zich daarvan verwijderd. Het staat daarmee in zekeren zin als met de wetenschap.

Al wat Kuyper aanvoert om de zijdelingsche inwerking van het Calvinisme op het kunstleven te bewijzen laat zich even goed en beter, naar het ons voorkomt, waardeeren als factoren van onmiddellijke stijlvorming. Heeft inderdaad de leer der Praedestinatatie, de democratische zin van het Calvinisme en zooveel meer een eigen kunstschool gesticht, dan is in haar een Calvinistische kunststijl geboren. Als Kuyper daar niet aan wilde, is dit m.i. voor een niet onbelangrijk deel te verklaren uit overspanning van de gemeene Gratie-gedachte. Wijkt deze in Pro Rege naar den achtergrond, dan gaat de kunst haar ware plaats hernemen.

Eigenaardig genoeg brengt zijn gewijzigd inzicht in de verhouding van kunst en religie hem daarvoor een oogenblik⁶⁾ tot geringere beslistheid in-

zake de heerschappij van 'tgeestelijk schoon in kerk en eeredienst. Maar belangrijker is dit: de daar aangebrachte onderscheiding tusschen een neutraal formeel en een principieel bepaald geestelijk schoon gaat, wat de eerste helft betreft, niet op en lijdt nog aan zekere halfheid. Zoodra de inspireerende geest een bepaalden graad van doorwerkende kracht heeft bereikt, wordt daardoor ook de „vorm“ aangegrepen. Een krachtige tijdgeest drukt zich uit in eigen vormen. We kunnen hierop thans niet ingaan, maar herinneren alleen aan wat Kuyper zelf over de taalverkrachting van het Impressionisme zeide⁷⁾. Een bewijs dat ook voor hem het „formeel“ schoon kan omslaan in zijn tegendeel.

Zoo zijn bij Kuyper zelf de correcties te vinden op onheldere en niet houdbare voorstellingen, die men met een beroep op hem zou kunnen verdigen.

In een volgend artikel zien we, hoe hij zich de verhouding van het schoone en het goede (een o.a. voor de literatuurbeschouwing fundamenteel vraagstuk) heeft ingedacht op verschillende tijdstippen van zijn werkzaamheid.

K.

D.

6) Voor een oogenblik; men zie slechts pg. 576.

7) Bij S. Anema, *Moderne Kunst en Ontoording*, 169.

UIT DE SCHRIFT

Alle gerechtigheid vervullen.

Maar Jezus, antwoordende, zeide tot hem: Laat nu af, want aldus betaamt ons, alle gerechtigheid te vervullen. Toen liet hij van Hem af.

Matth. 3: 15.

We kunnen 't zoo verstaan, dat Johannes de Dooper, toen Jezus tot hem kwam om door hem gedoopt te worden, daarop niet wilde ingaan, maar Hem een volkomen afwijzend antwoord gaf. Johannes kende Hem immers als den Messias Gods! Was 't geen dwaasheid, dat Die gedoopt zou moeten worden?

Immers, hoe ging 't toe bij den Doop? Wat was dat eigenlijk? „En zij werden van hem gedoopt in den Jordaan, belijdende hun zonden“. De Doop ging gepaard met verootmoediging over de zonden, met berouwvolle belijdenis daarvan. Hoe kon dan ooit de Doop aan Christus worden bediend? Want Johannes heeft ongetwijfeld geweten, dat de engel tot Maria gezegd had: dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden. En dan aan Hem bedienen den Doop der bekeering, tot vergeving der zonden?

Voor het volk was dat noodig. Dat moest tot andere gedachten komen. De Joden moesten tot de erkenning komen, dat ze, al waren ze Abrahams zaad, er niet waren, dat de zonde tusschen God en hen instond, dat ze verzoening, vergeving behoefden. Het Koninkrijk der hemelen was nabij gekomen, slechts door bekeering konden ze in dat Koninkrijk intreden; door hun ongerechtigheid stonden ze erbuiten, zoo goed als de Heidenen. Maar nu is Johannes gekomen, om hen tot Christus te leiden en hen zoo te doen intreden in het Koninkrijk Gods. En die intrede in het Koninkrijk, van degenen die er buiten stonden, wordt gesymboliseerd en verzegeld in den Doop.

Maar stond Christus buiten het Koninkrijk Gods? Hij is toch de Zoon? Niet maar burger, deelgenoot van het Koninkrijk, doch de Koning ervan? Als er sprake is van intreden in dat Koninkrijk, dan geldt dat van Johannes. Ja, die moet ook als een, die eerst buiten staat, ingaan. En de Koning moet hem doen ingaan. Dus Johannes heeft noodig van Christus gedoopt te worden.

Zoo dreigt Johannes de Dooper ontrouw te worden aan zijn ambtelijke roeping. En het eerste, wat Christus doet bij Zijn publieke optreden, is Johannes te binden aan zijn ambtelijke taak. „Het betaamt ons, alle gerechtigheid te vervullen.“ Niet alleen Christus, ook Johannes moet dat doen, de gerechtigheid vervullen, die bestaat in het volmaken van de door God opgelegde taak. — Hier is iemand, Die begeert in te treden in het Koninkrijk der hemelen (daarmee erkennend er buiten te staan). Mag Johannes Hem dan weren? Ontrouw worden? Neen, Johannes, sta nu op in uw ambtelijk gezag en laat Christus intreden in het Koninkrijk der hemelen. Beef wellicht onder die taak, sidder onder 't geweldige, 't onbegrijpelijke ervan, maar doe het. Aldus betaamt het u, alle gerechtigheid te vervullen!

Zullen we nu zeggen: wat is Johannes groot? Ja, onder die van vrouwen geboren zijn, is niemand opgestaan, meerder dan hij! Maar... de minste in het Koninkrijk der hemelen is nog meerder dan hij. Neen, Christus is hier groot. Die Johannes bindt aan Zijn ambtelijke roeping; Die, om alle gerechtigheid te vervullen, hoewel Hij Zelf de Deur is, niet wil ingaan in het Koninkrijk der hemelen, dan door den Deurwachter; Die, hoewel Hij Zelf de Zoon is, den dienstknecht erkent in Zijn ambt; Die Zich onderwerpt aan

diens ambtelijk gezag; Die ingaat door een ander, ons in alles gelijk wordend!

Christus is hier groot, want Hij vernedert Zich zoo volkomen. Hij erkent het hier: Ik sta buiten het Koninkrijk der hemelen, Vader, Ik begeer om toegelaten te worden. Van Zijn recht als Zoon, om als Zoon in te gaan in het huis des Vaders, en met den Vader gemeenschap te oefenen, doet Hij volkomen afstand. Dienstknecht wil Hij zijn en dat beteekent: staan onder de wet; dat beteekent ook: beladen worden met de zonden van Zijn volk en dus buitengesloten worden; Hij is te onrein, dan dat Hij zoo maar zou kunnen behooren tot de gemeenschap van Gods volk; Hij moet eerst gereinigd worden. Hij is toch zonde gemaakt?

Nog enkele jaren en Jezus Christus zal lijden buiten de poort. Dan zijn de straten van het door God verkoren Sion te heilig, dan dat Hij ze nog zou mogen betreden, dan wordt Hij, als onrein, weggedaan.

Hier, bij den Doop, begint 't al. Hij zoo maar burger van het Koninkrijk der hemelen? Daar mag toch niets inkomen, dat onrein is? En Hij is onrein! Voelt Gij 't nu, Jezus, wat het is, zonde gemaakt te zijn!

Een tollenaar kwam tot Johannes, om gedoopt te worden. En een soldaat. Openbare zondaren. Verschrikkelijk. Ze beleden hun zonden en werden gedoopt.

Een Farizeër keek minachtend. Hij ging wat uit den weg. „Ik dank U, God, dat ik niet ben als dezen.“

Maar Jezus Christus kwam achter den tollenaar en den soldaat aan, zich vernederende onder de zonden der Zijnen, en Hij liet Zich doopen, vlak naast die zondaren. Hij vervulde alle gerechtigheid.

Nu mag ik, met al mijn zonden — er zijn ook wel openbare bij, verschrikkelijk! — achter mijn Heiland aangaan, vlak naast Hem komen, Hij schaamt Zich daarvoor niet. Nu mag ik me ook laten doopen, of neen, Hij heeft me al laten doopen in Zichzelf, in Zijn doop, in Zijn bloeddoop, in Zijn dood!

Jezus Christus!

's Gr.

F. de V.

KERKELUK LEVEN

Een nieuwe psalmberijming.

Reeds jaren geleden heb ik in ons blad een reeks hoofdartikelen geschreven, waarin betoogd werd, dat onze tegenwoordige psalmberijming, afkomstig trouwens van lang niet onverdachte zijde, aan onderscheiden kwalen laboreert. Aesthetische, — ja zeker, die ook. Maar dat was mij het voornaamste niet, temeer, waar de psalmberijming voor den volkszang bestemd is. Wel behoort ook de volkszang tegen geen enkelen goeden aesthetischen regel te zondigen, maar hij moet evenmin het karakter vertoonen van het dezer dagen aan schoolkinderen uitgereikte lied, dat aan de brulloft van Prins en Prinses herinnerde: dat was „al te“ mooi. Hoofdzak in mijn zoeven bedoelde bezwarenreeks was, dat onze huidige psalmberijming aan de Schrift geen recht doet. Op verscheiden plaatsen, zoo trachtte ik met voorbeelden aan te toonen, dwingt ze ons, iets anders te zingen, dan de Schrift zelf zegt, tenzij men dan maar het zangvers ongebruikt in der halve die bijbelpassage ongezoogen laat.

Niet zelden gaat de berijming zelfs rechtstreeks tegen de bedoeling der Schrift in. De oorzaken werden gezocht niet alleen in de ongereformeerde gedachtenwereld, waaruit de berijmers van lang geleden hun „staatscreatuur“ hadden ontworpen en met overheidsdwang hadden ingevoerd gekregen, doch ook in hun exegetisch onvermogen. Voor een zeer groot deel waren de berijmers daarvoor niet aansprakelijk; want de wetenschappelijke studie van het Oude Testament was in hun tijd nog lang niet zoover gevorderd als in onzen tijd het geval is.

Wie nu den bijbel als Gods Woord eert, die moet verlangen naar iets nieuws. JUUST de gereformeerden behooren met den bestaanden toestand geen vrede te hebben. Want juist zij zijn het, die den bijbel als Gods Woord belijden, en die daarom uit respect voor dat Woord er bezwaar tegen moeten hebben, dat het zoo veelzins schade lijdt en verminkt wordt, nog wel in een zoo belangrijk onderdeel van den eeredienst, als de psalmen bij ons, gelukkig, nog beteekenen. Zoolang een psalmberijming exegetisch fout is vanwege wetenschappelijk onvermogen, zal niemand bezwaar kunnen maken. Maar indien beter licht gegeven en doorgesproken is, dan moet juist de gereformeerde daarvan dankbaar gebruik maken, zal hij niet, met al zijn roepen om „Gods Woord in Gods huis“, practisch of Gods Woord onnoodig buiten den kerkzang houden, of het onnoodig verminken in zijn lied.

Het is dan ook om deze reden, dat wij telkens hebben melding gemaakt van nieuwe pogingen tot verbetering in dezen. Toen Willem de Mérode van een klein getal psalmen een bewerking gaf, hebben we er hier kennis van gegeven. En herhaaldelijk hebben we in „Perschouw“ passages uit een in „Leidsche Kerkbode“ van de hand van Ds J. W. Gunst verschijnende berijming gegeven. Uit de aantekeningen blijkt, hoezeer Ds Gunst met de exegese ernst maakt, en reeds daardoor op-

voedend af is (De maar dan piking, zang vo Een exe, Ds Gunst)

De Mē nog mar — enkele berijmin. handen. met gro „Geesteli eenuwen“ reeds ro bij de Haag, laatsge resse bi gretighe (tuurlijk heel te een bevo voegd). Maar een in deze r groot res bezwaren Beginni meening psalmgea bundel k sten zin woord ze Wel com moeie ma pect: d.v rijming althans „syncope eerste woordige

Bij Ds

„In d auteur syncope syncope makkelij vallen, v syncope ook, die komen“. geeft he Psalm 6 de onreg van het t i j d e n a ren alle heden op sche ta die de n melodie citeeren evenaart hun leve den wil mogelij zóo te rhytmu een lette greep is versregel soms bij lezen kleinere Zoo lu

„Bewe „Ik ze „Weet

Men l voor het

Wee

Op ett kan ik zeggen, en voor heeft: m gaan da

Tot de dat hij bestaand tisch ve 116, 25, kennen.

1) „Al — bij o niet aan verzen v komt? Z Of aan b eenigingsl

2) Cf. Schilder, *Wat is de Hemel?* pg. 285 vlg.

3) Eph. 4: 16.

4) Zie *Het Calvinisme (en de Kunst)*, 158 en 159.

5) Aldus in de rectorale oratie. De Stone-lezing werpt het over een anderen hoeg en neemt stijl in den zin van een alomvattenden kunststijl „die op alle kunsten saam één concentrisch stempel drukt“ (143). Dan valt het bewijs, dat het Calvinisme geen eigen stijl heeft geschapen, gemakkelijker te leveren.